صفحه‌آرا: مهدی سلامی

دریچه

۶۰ میلیون برای بازنشستگان تهرانی

شرایط دریافت وام بانک رفاه برای مستمری بگیران تأمین اجتماعی تهران اعلام شد

۷۷ سال
سقف سنی دریافت‌کنندگان وام

۳۴۰ هزار فقره
مجموع وام‌هایی که امسال داده می‌شود

۲۴ ماه
زمان بازپرداخت وام

۴ درصد
نرخ کارمزد تسهیلات

۴۰۰۰ فقره تسهیلات
وام‌هایی که هر ماه تایید می‌شود

شرط برای درخواست کننده
■ از سال ۱۴۰۳ وام نگرفته باشد
■ چک برگشتی، بدهی و اقساط معوق بانکی نداشته باشد

اصل و شرح

تک‌فرزندی؛ نشانه واضح کاهش باروری

محمود مشفق | دانشیار جمعیت‌شناسی دانشگاه علامه طباطبایی |

کشورهایی که دچار کاهش سطح باروری شده‌اند آمار بالایی از تک فرزندی دارند؛ عاملی که باعث کاهش رشد جمعیت می‌شود و سالخوردگی را تسریع می‌کند. درباره ایران باید گفت بی‌فرزندی مطلق در کشور ما نسبت به دیگر نقاط جهان چندان زیاد نیست. خانواده‌های بیش از ۲فرزند نیز نشانه کشورهایی است که میزان باروری زیاد دارند که این هم در ایران زیاد دیده نمی‌شود. آنچه باید مدنظر قرار گیرد تک‌فرزندی است. نزدیک ۵۰درصد خانواده‌های ایرانی صاحب فرزند دوم می‌شوند اما موانع اقتصادی و فرهنگی مانع حرکت بیشتر خانواده از فرزند اول به دوم شده است. یک نکته مهم این است که تک‌فرزندی را در چه گروهی از زنان بررسی می‌کنیم. آیا این زنان تا زمان آمارگیری تک‌فرزند بوده‌اند و امکان دارد تا انتهای دوره باروری خود دارای فرزند شوند یا زنان مسن هستند که دیگر امکان باروری ندارند. این نکته ظریفی در به‌دست آوردن و استخراج آمار دقیق است.

ایران در محاصره تک‌فرزندی

بررسی موضوع تولد فرزند دوم براساس آمار مرکز رصد جمعیت کشور

طرح: همشهری/ بهرام غروی

در میان استان‌های تک‌فرزند یک استثنا وجود دارد. میزان چندفرزندی در استان جوان سیستان و بلوچستان نه‌تنها از میانگین امروز بلکه از میانگین ۳۰سال قبل کل کشور هم بیشتر است

جامعه امروز

محمد سرابی | روزنامه‌نگار | بچه‌هایی که خواهر و برادر ندارند، بیشتر شده‌اند. در کنار کاهش تولدها و پیری جمعیت، تعداد خانواده‌های تک‌فرزند هم دائما زیادتر می‌شود. آنهایی که تنها فرزند پدر و مادرشان هستند، در خانه با کودک دیگری همبازی نمی‌شوند و در بزرگسالی و زمانی که پدر و مادر را از دست بدهند هیچ کسی با نسبت نزدیک نخواهند داشت. آمار مرکز رصد جمعیت کشور نشان می‌دهد در طول چند دهه، تعداد خانواده‌هایی که دارای فرزند دوم شده‌اند کاهش پیدا کرده است. علیرضا آقایوسفی (روانشناس) و محمود مشفق (جمعیت‌شناس) در گفت‌وگو با همشهری هشدار دادند که در آینده، ایران به سمت تک‌فرزندی حرکت می‌کند و باید برای رفع این شرایط آماده باشیم.

۲۰درصد کاهش چندفرزندی

بنا به آماری که مرکز رصد جمعیت کشور منتشر کرده، در ۲بازه زمانی ۱۰ساله از سال ۱۳۷۵ تا سال ۱۳۸۵ و بعد از آن از سال ۱۳۹۵ تا سال ۱۴۰۵ تعداد خانواده‌های تک‌فرزند و دوفرزند اندازه‌گیری شده است. ۸۲درصد بچه‌هایی که در سال ۱۳۷۵ به دنیا آمده‌اند تا ۱۰سالگی دارای خواهر یا برادر شده‌اند اما ۶۲درصد بچه‌های متولد ۱۳۹۵ تا الان خواهر یا برادر دارند. در ایران امروز ۱۰ساله‌ها، ۲۰درصد کمتر از ۳۰ساله‌ها ممکن است خواهر یا برادر داشته باشند. در شکل کلی «۳۸درصد» متولدان سال ۱۳۹۵ تاکنون دارای خواهر یا برادر نیستند درحالی که ۳۰سال قبل این میزان «۱۲درصد» بود.

استان‌های تک‌فرزند

در سال ۱۳۷۵ تعداد چند فرزندی در همه استان‌ها به جز ۴استان گیلان، تهران، البرز و اصفهان بالای ۸۰درصد بود. ۹۰درصد خانواده‌های ساکن استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، خراسان جنوبی، سیستان و بلوچستان، ایلام، بوشهر، هرمزگان، چهارمحال و بختیاری، کرمان و خوزستان بیش از یک فرزند داشتند. این روند ادامه پیدا کرد و امروز گیلان، مازندران، البرز و تهران همچنان در تک‌فرزندی پیشرو هستند. ۳استانی که در تمام این چند دهه تک‌فرزندی را حفظ کرده‌اند گیلان، البرز و تهران هستند که در میان آنها گیلان امسال به ۶۳درصد تک‌فرزندی رسیده است.

استان خاص و همیشه جوان

در همین سال‌ها آمار نشان می‌دهد که میزان چندفرزندی در استان جوان سیستان و بلوچستان نه‌تنها از میانگین امروز بلکه از میانگین ۳۰سال قبل کل کشور هم بیشتر است. نزدیک ۸۸درصد خانواده‌ها در این استان بیش از یک فرزند دارند. تقریبا تمام شاخص‌های جوانی جمعیت در سیستان و بلوچستان مثبت و بهتر از میانگین کشور است. البته کاهش جمعیت در این استان هم تأثیرگذار بوده و با اینکه هنوز جوان‌ترین استان کشور است، با کاهش زاد و ولد و ازدواج روبه‌رو شده و میزان «ولادت» در آن کاهش داشته است.

مقابله با بحران تک‌فرزندی با تغییر نقش‌ها

مکث

علیرضا آقایوسفی | رئیس سازمان نظام روانشناسی و مشاوره ایران |

کودک تک‌فرزند می‌تواند با دوستان مدرسه و کلاس زبان و همسایگان ارتباط گرم پیدا کند اما اگر این روابط جایگزین نشود مشکلات آغاز خواهد شد. اگر کودکی تک‌فرزند باشد و روابطی هم با همسن و سال‌ها پیدا نکند بخشی از مراحل رشد دچار مشکل خواهد شد. جامعه باید با حذف نقش‌هایی مانند خاله و دایی تطبیق پیدا کند. قبلا هم پدربزرگ و مادربزرگ با بقیه خانواده زندگی می‌کردند که الان حذف شده است. این شکل خانواده تغییر کرده است. پدر و مادرها نباید از این هراس داشته باشند که فرزندانشان با دیگران ارتباط برقرار کنند. اگر نتوانیم برای نقش‌های حذف‌شده جایگزین پیدا کنیم دچار مشکل خواهیم شد. شکل و ساختار خانه‌ها و اشتغال تغییر کرده، حریم خصوصی عوض شده و نمی‌توانیم جلوی اینها را بگیریم بلکه باید با تغییرات تطبیق پیدا کنیم و شرایط را فراهم کنیم تا به این تغییرات جهت مثبت بدهیم.

داده نما

«هوا تو داریم»

پویش جمع‌آوری پتو برای بی‌سرپناه‌ها

۳ هزار تخته پتو
هدف پویش

۵۰۰ تخته پتو
تعداد پتوهای توزیع‌شده تاکنون

۲ هزار و ۵۰۰ تخته پتو
باقی‌مانده تا رسیدن به هدف پویش

چطور کمک کنیم؟
اهدای پتوی نو یا تمیز و سالم
کمک نقدی برای تأمین هزینه خرید پتو

صفحه‌آرا: حامد یزدانی

پاییز برفی سوباتان

زمستان زودتر از وقت تقویم به سوباتان رسید و دشت‌های ییلاقی‌اش را یکدست و به ارتفاع ۳۰سانتی‌متر از برف پوشاند. عکس‌ها و ویدئوهایی کوتاه از این زمستان زودرس توجه کاربران شبکه‌های اجتماعی را حسابی جلب کرده است؛ به‌ویژه یکی از ویدئوها که در آن، چوپانی پی گله خود از دامنه‌ای سفیدپوش، بالا می‌رود. کاربران زیر آن ویدئو، نظرهای مختلفی نوشته‌اند؛ ایران حتی روستاهایش هم زیباست، ما از زمستان یهویی سوباتان غافلگیر شدیم ولی خود سوباتانی‌ها نه، چرای دام با اعمال شاقه، حسرت بچه‌های کوه آلپ و بسیاری دیگر. روستای سوباتان در استان گیلان، شهرستان تالش، میان جنگل لیسار و دریاچه نئور و بلندی‌های آسبومار البرز قرار دارد.

شغل ما شپش‌گیری است

شغل عجیب شپش‌گیری، این روزها در فضای مجازی، بازار پررونقی دارد

گزارش

رابعه تیموری | روزنامه‌نگار | مهمان ناخوانده سمجی که هر سال در این فصل و در زمان اوج هیاهوی مدارس به جمع دانش‌آموزان راه پیدا می‌کند، امسال هم رهایشان نکرده و تا جایی در میان آنها رخنه کرده که عده‌ای با ادعای مهارت داشتن در بیرون راندن آنها از مدارس و جمع دانش‌آموزان، برای خود شغلی عجیب‌وغریب دست‌وپا کرده‌اند. این مهمان تحمیلی پردردسر، حشره‌ای به نام شپش است و کسانی که خود را «شپش‌گیر» می‌نامند با انتشار آگهی در فضای مجازی ادعا می‌کنند می‌توانند با روش‌های خاص خود دست این حشره مزاحم را از سر دانش‌آموزان و اطرافیانشان کوتاه کنند. در سایه کمبود مراقبان بهداشت مدارس، فعالیت شپش‌گیران حسابی رونق گرفته و بازارشان سکه است.

طرح: همشهری/ شهرام شیرزادی

خدمات تضمینی

آگهی‌های شپش‌گیران جزو آگهی‌های مشاغل در گوگل ثبت شده و با جست‌وجویی ساده در میان این آگهی‌های رنگارنگ، تبلیغات آنها یکی‌یکی رخ نشان می‌دهند. یکی از این صیادان شپش که در آگهی‌اش در کنار شماره تماس خود تصاویری از داروهای دست‌سازش قرار داده، مهارتش را در ریشه‌کنی شپش سر، با طول و تفصیل توضیح داده است: «تضمینی در یک جلسه؛ با داروهای صد درصد طبیعی شپش را ریشه‌کن می‌کنیم.» وقتی با او تماس می‌گیریم، این تبلیغات را بیشتر آب‌وتاب می‌دهد: «من ۶سال سابقه کار دارم و بسیاری از مدیران مدارس هم از من دعوت می‌کنند درمان شپش سر بچه‌ها را در مدارس انجام دهم!» خانم شپش‌گیر چرخیدن تبلیغاتش را در فضای مجازی، شاهدی بر پرمشتری بودنش می‌داند: «در گوگل دنبال شپش‌گیر بگردید، اسم من نخستین اسمی است که بالا می‌آید. من توی قرچک کار می‌کنم، ولی از استان‌های دوری مثل سیستان‌وبلوچستان و کرمانشاه هم مشتری دارم.» به قول خودش با آنکه ۸۰درصد شپش‌گیری را با دستگاه انجام می‌دهد، اما محلول دست‌سازش برگ برنده‌ای است که ترکیب آن از رازهای مگوی او به شمار می‌آید: «این محلول صددرصد گیاهی است و برای همیشه شپش را از سر بچه‌ها ریشه‌کن می‌کند!» بخش زیادی از هزینه خدماتش هم به گرانبها بودن همین محلول برمی‌گردد و درحالی که برای هر مورد شپش‌گیری ۸۰۰ هزار تومان دریافت می‌کند، اگر مراجعه‌کننده بخواهد، محلول اضافه دریافت کند باید به ازای هر لیتر محلول ۴۰۰هزار تومان بیشتر بپردازد.

شپش‌گیری تخصصی

شپش‌گیرهایی که مهارت خود را در استفاده از وسایل معمول دفع شپش، به‌عنوان نقطه قوت کارشان معرفی می‌کنند، کم‌نیستند. یکی از این شپش‌گیران مدعی، دکان خود را در یکی از استان‌های شمالی کشور باز کرده است. وقتی به‌عنوان مشتری با این آقای سن و سال‌دار شپش‌گیر تماس می‌گیریم تهیه شانه ضدشپش نخستین تکلیفی است که برای‌مان تعیین می‌کند: «توی بازار شانه ضدشپش زیاد است و می‌توانید یکی از آنها را بخرید و با خود به مطب بیاورید، ولی من برای مشتری‌های خودم بهترین شانه‌ها و کلاه‌ها را از تولیدکننده تهیه کرده‌ام و اگر از مطبم این وسایل را بخرید برای‌تان به‌صرفه‌تر است.» قیمت شانه‌های دندانه‌ریز رنگ و وارنگ پلاستیکی و استیلی که او در مطب خانگی‌اش! به مشتری عرضه می‌کند با قیمت محصولات ضدشپش آنلاین‌شاپ‌ها تفاوت چندانی ندارد: «شانه داریم از ۹۰هزار تومان تا ۶۰۰ هزار تومان. ارزان‌ترها پلاستیکی هستند و حتی من هم نمی‌توانم تخم شپش را با این شانه‌ها در یکی، دو جلسه از موی کسی درآورم، ولی با شانه استیل که ۶۰۰ هزار تومان است در ۲جلسه حتی تخم‌های ریز شپش را برای‌تان می‌گیرم.» هزینه خرید شانه و کلاه از دستمزد آقای شپش‌گیر جداست و او برای هر جلسه شپش‌گیری خود ۵۰۰ هزار تومان دستمزد دریافت می‌کند. دستگاه شپش‌گیر مجهز به شانه‌های دندانه‌ریز هم که در آنلاین‌شاپ‌ها با قیمت ۲ تا ۳میلیون تومان به فروش می‌رسد، از دیگر تجهیزات دکان این آقای شپش‌گیر است: «استفاده از این دستگاه‌ها کار هر کسی نیست و من که متخصص این کارم تشخیص می‌دهم برای موی صاف یا موی فر و موی بچه یا بزرگسال چه برس و شانه‌ای باید روی دستگاه سوار کنم.»

داروی ضدشپش موجود است

بسیاری از خانواده‌هایی که به راه‌حل‌های این شپش‌گیران سنتی آموزش‌ندیده، نمی‌توانند اعتماد کنند، از داروخانه‌ها سر در می‌آورند و هم با نسخه پزشک و هم بدون مراجعه به متخصص پوست و مو داروهایی را می‌خرند که از سال‌ها پیش در طب نوین به‌عنوان راه علاج ابتلا به شپش شناخته شده‌اند. دکتر بابک مهری‌زاده که پزشک داروساز داروخانه‌ای در مرکز شهر است، درباره این داروها می‌گوید: «تجویز داروهای حاوی پرمترین که به دو صورت محلول و شامپو قابل استفاده هستند، رایج‌ترین روش درمان ابتلا به شپش سر محسوب می‌شود و قیمتشان حدود ۳۶۰ تا ۵۰۰هزار تومان است، اما اگر داروهای سنتی یا شیمیایی بدون نظارت و تجویز پزشک استفاده شوند، می‌توانند به پوست سر افراد و به‌ویژه کودکان آسیب جدی بزنند.» در فصول مختلف داروهای ضدشپش مراجعان و متقاضیانی دارد، اما در فصل فعالیت مدارس این مراجعات بیشتر است: «در همه ایام سال عده‌ای برای تهیه داروهای ضدشپش مراجعه می‌کنند، اما در پاییز و زمستان که مدارس دایر هستند این مراجعات بیشتر است.»

مکث

چالشی به نام انگ اجتماعی

«مریم قاسمی»، مراقب سلامت در یک دبستان، نگرانی از انگ‌زنی به دانش‌آموز را مهم‌ترین دلیل متوسل‌شدن خانواده‌ها به روش‌های درمانی نامناسب ابتلا به شپش سر می‌داند. او می‌گوید: «یکی از مهم‌ترین جوانب ابتلا به شپش سر، جنبه روانشناختی آن است که خانواده‌ها را ترغیب می‌کند برای گریز از انگ اجتماعی و مواجهه با قضاوت همسالان در مدرسه، از خدمات خصوصی و محرمانه افراد غیرمتخصص استفاده کنند.» این مربی بهداشت کمبود مراقب سلامت در مدارس را از دیگر دلایل شیوع شپش سر در مدارس و مراجعه خانواده‌ها به افراد غیرمتخصص عنوان می‌کند و توضیح می‌دهد: «به‌دلیل کمبود مربیان بهداشت در مدارس، تشخیص این عارضه با تأخیر و زمانی انجام می‌شود که به اپیدمی تبدیل شده است.»

تأخیر در شناسایی دردسرساز می‌شود

قاسمی شلوغی و پرجمعیت بودن کلاس‌های درس و نزدیک بودن دانش‌آموزان در فعالیت‌های گروهی را از عوامل شیوع شپش در مدارس عنوان می‌کند و درباره نشانه‌های ابتلا به شپش سر توضیح می‌دهد: «برخلاف تصور عمومی، شپش‌ها نمی‌پرند و پرواز نمی‌کنند، اما در تماس فرد آلوده با سایرین و از طریق وسایل مشترک مانند کلاه و شانه، با سرعتی غیرمنتظره منتقل می‌شوند.»

قاسمی تأخیر در شناسایی اولیه را بزرگ‌ترین چالش در پیشگیری از شیوع شپش سر می‌داند و می‌گوید: «خارش سر که نخستین نشانه ابتلا به شپش است، اغلب زمانی ظاهر می‌شود که تخم‌های شپش (رشک‌ها) به تار موها چسبیده‌اند و چرخه زندگی خود را آغاز کرده‌اند. این تأخیر در تشخیص، باعث می‌شود موردی کوچک، به یک اپیدمی در سطح یک کلاس یا حتی کل مدرسه و خانواده دانش‌آموزان تبدیل شود.»